

Chryścijanskaja

Dumka

BIEŁARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

№ 9 (135).

Wilnia, 5 traŭnia 1937 h.

Hod X.

Matčyn miesiac

Pryšoŭ maj, pabiełarusku trawień. Ażywiłasia pryroda. Kruhom zieleń, sonca, żywicio. Naša maci ziarnielka pakrysie pačynaje swaje rody, wydaje na świet płady swaje. Usio heta cieša nas i raduje.

Hetu radaść pawialičwaje ũ nas i dapaŭniaje žančynamatka. Ciešymsia z niżejšaj pryrody, kali bačym, jak jana abdaraje nas swaimi pładami. Ciešymsia jašče bolš, kali bačym, jak čaławiek žančynamatka daryć nas swaim pamomstwam, wydaje na świet i haduje jaho, spaŭniajučy hetym wialikaje swajo zadańnie prad ludźmi i prad Boham.

Kulturnyja i ahułam razumnyja ludzi šanujuć žančynamatku asabliwym sposabam. Na jaje čeść pašwiačajuć jany ceły miasiac trawień. U hetym miesiacy na čeść matki adbywajuć akademii, schody, žjezdy, ładziac pradstaŭleńni, referaty, u jakich razwažajuć dastojnaść i značeńnie žančynamatki, raźwiwajučy hetak pašanu dla jaje,

Badaj usie kulturnyja narody majuć žanockija arhanizacyi, jakija ũžo sami rupaia- ca ab tym, kab matčyn mie- siac trawień naležna wykary-

Менскі выданні
Гістарычна-БССР
Менскі выданні

stać dla pawialičeńnia ũ swaim narodzie pašany i čeści dla matki i dla naležnaha zrazumieńnia jaje zadańniaŭ i dastojnaści. Hetkija arhanizacyi, nie haworačy ab inšych rožnych narodach, majuć tak-ža našyja susiedzi—ukraincy i litoŭcy, siarod jakich žanočyja arhanizacyi raźwiwajuca duža pamysna: majuć dziesiątki tysiač siabrowak i prawodziac dla dabra swaich narodaŭ duža karysnuju, wialikuju rabotu.

Dastojnaść matki musić sapraŭdy wialikaja, kali hetak šanujuć jaje ludzi. Ale nia tolki heta robiac ludzi. Matku šanuje tak-ža i Boh. Dobra wiedajem usie, jak Chrystus lubiŭ i šanawaŭ swaju najšwiaciejšuju Matku. Hetym nawučyŭ jon i nas, jak my pawinny adnosicca da našych matak, jak majem ich šanawać i lubić, jakoj maje być hetaja pašana i jakija hetaha hranicy.

Katalicki Kaścioł, idučy za rozumam i za nawukaj Chrystusa, tak-ža maje wialikuju pašanu i luboŭ da matki, a tak-ža zachwočwaje da hetaha i wuča ab hetym swaich wiernych. Prykładam dla nas

našych adnosinaŭ da matki stawić Kaścioł Chrystusa, a ũzoram dla samych matak stawić jon Najšwiaciejšuju Matku.

Biełaruski narod tak-ža lubie i šanuje swaju biełaruskuju žančynu-matku. Lubie jaje tak, jak rabić heta padskazwaje jamu jahony rozum i jak hetaha wuča Wanelija i Kaścioł. Woś pryšoŭ trawień. Adpraŭlajuć ludcy našy nabaženstwy da Najšwiaciejšaj Maci Majowaj pa swaich chatach, a nawat časta i publična pry darožnych kryžoach i kapličkach. Molacca jany da hetaj Božaj Maci z asabliwaj čulaścias i luboŭju tak-ža i pa swiatyniach. ũ hetaj swiatoj škole, z razmolenym sercam, wučacca našy biełarusy lubowi tak-ža i da swaich biełaruskich matak i niasuć jaje ũ swajo šeraje žyćcio pad cichija sałamianyja strechi. ũ hetym załoŭ ich maralnaha zdaroŭja, załoŭ ich lepšaha—nacyjanalna-hramadzkaŭ—zaŭtra...

Mnohija dahetul ničoha nam nia prysłali na „Chryścijanskuju Dumku“. Pamiatajcie, što Waš abawiazak padtrymać swaju rodnuju hazetu.

† Ks. St. Huniewič.

Dnia 18.IV.1937 pamior u Wilni, pašla doŭhaj chwaroby, u wieku hadoŭ 57. Zaslůžyŭ na dobry ũspamin. Choć ũ biełaruskim adradženskim ruchu nie pracawaŭ, adnak u maładych hadoch byŭ našym pryčilnikom. Pamoh ũswiedamicca niekatorym maładym ludziam, paźniejšym dziejačom, katorym tak-ža pamahaŭ maralna i matarjalna. Sam byŭ z pad Wilni: Wilkamirskaja šaša, šyškinia hara. Hunič-Huniewič — pachodźańnia, jak sam tumačyŭ, tatarskaha. Z Biełarusami stykaŭsia z malenstwa, bo hadoŭ 50–60 tamu biełaruskaja mowa była ũ praktycy nawat i z hetaj starany Wilni. Ks. St. Huniewič, čalawiek sprawiadliwy, rozumieŭ potrebu biełaruskaj mowy, katoraj achwotna karystaŭsia ũ znosinach z biełarusami, a nawat, łudučy wikarym, pašyraŭ biełaruskaje drukawanaje slowa.

Wiečny Jamu supakoj!

Ks. J. H.

Ad. Stankiewič.

Mahnušeŭski i Babroŭski. ⁸⁾

II.

M. Babroŭski.

(Praciah)

Čamu na siało, u ciomny kut? Biskup unijacki J. Siemaška, prawodziac swaje plany ũ sprawie dałučeńnia ũnijataŭ da Prawasłaŭja, da hetaj raboty žadaŭ uprehčy i M. Babroŭskaha. Była-b heta wialikaja zdabyča. M. B. — heta wychawaŭca cełaha pakaleńnia kleru unijackaha i taho-ž Siemaški, slaŭny ũ krai i za krajem i slowa jaho tut šmat-by ważyła. Woś-ža zaprapanawać prosta zdradu Unii, jakuju M. B. lubiŭ, z jakoj zrośsia, nia było zručna i było-b sprawaj bieznadziejnaj, dyk J. Siemaška wykinuŭ jaho ũ hluš, kab zmusić jaho miakčej z im hawaryć, a na wypadak, kali-b na adstupstwa nie zhadziŭsia, — dyk kab byŭ niaškodny.

Apynuŭšysia ũ hetym biezhałoŭi, M. B. adnak trymaŭsia Unii mocna. ũrešcie-ž, kali na unijackich biskupskich stalicach zasieli carskija ahienty: Siemaška, Zubko, Łužynski), kali losy Unii byli ũžo skončany, i kali ścisnuty siamjoj brata (sam byŭ biazženny), patrabawaŭ chutčej padmohi ad Siemaš-

ki, a nie baračby z im, dy nie adznačajučysia silnym charaktaram, M. B. ũ 1837 h. pašla niekalki hadoŭ nacisku, daŭ Siemašcy rašpisku ab swaim dałučeńni da carskaha Prawasłaŭja. Takim čynam M. B. z faktam dakananym zhadziŭsia, prynamsi wonkawa, ale da likwidacyi Unii pazytyŭna nie pryčyniŭsia.

Pierachodu M. B. z Unii ũ Prawasłaŭje, aprača ũspomnienyh pryčyn, spryjala tak-ža i jaho biełaruskaja stychija. Symbalem hetaj stychii byŭ ũschodni abrađ. Tymčasam Unija była społščana, abrađ zlacinizawany, a Prawasłaŭje abrađ heny zachawała čystym i jaho wysoka šanawała i krepka trymałasia.

ũ šerašewie zhnańnik naš u wolnych chwili-nach ad abawiazkaŭ parafijalnych pašwiačaŭsia ũšciaž slawistycy i biełarusaznaŭstwu specyjalna. Estreicher u swajej bibliohrafii (t. 1) kaža, što ũ 1846 h. M. B. mieŭ užo hatowuju da druku knihu „Historja drukarni słowiańskich na Litwie“.

Da swaich parafijan byŭ dastupny i dobry. Štoniadzieli i swiata hawaryŭ kazańni zaŭsiody ũ mowie biełaruskaj.*

Sam siabje M. B. nazywaŭ časam Ruthenus, nazowam ahulnym tady dla biełarusau i ũkraińcaŭ, a

*) Ks. Jan Cieplak—Ks. Michał Bobrowski (Księga zbiorowa „Charitas”, Petersburg, 1894) i T. A. Киприановичъ — Жизнь І.Семашки, Вильна, 1893, бач. 164, другі дапісак.

— Bożaje Słowa —

na druhi dzień Siomuchi.

I.

U henyja dni, adčyniüšy swaje wusny, Piotr skazaü: muży braty, zahadaü nam Pan apawiašćac narodu i šwiedčyć, što jon ad Boha pastanoüleny jošć sudžjoj żywych i pamioršych. Ab hetym usie praroki šwiedčac, što adpušćeñnie hrachoü atrymliwajuć praz jaho imia üsie, katoryja ü jaho wierac. Kali Piotr hawaryü jašće hetyja słowy, Šwiaty Duch zyšoü na üsich, katoryja słuchali hetaj mowy. I ždziwilisia wiernyja z abrezanych, pryšoüšyja z Piatrom, što i na pahañau byta wylita łaska Šwiatoħa Duchu Bo čuli ich haworačy jazykami i chwalačy Boha. TadyPiotr pramowiü: nioužo-ž čto moža zabaranić wady, kab nia byli achryšćany tyja, što atrymali Šwiatoħa Duchu, jak i my? I zahadaü chryšćić ich u imia Pana Jezusa. (Apost. Dz 10,34 i 42—48).

II.

U heny čas skazaü Jezus Nikademu: tak Boh palubiü šwiet, što Syna swajho adzinarnadnaħa daü, kab kožny, čto ü jaho wiera, nie zahinuü, ale mieü wiečnaje žyćcio. Bo nie pasłaü Boh swajho Syna na šwiet, kab sudziü šwiet, ale kab šwiet praz jaho byü zbaü-

leny. Čto ü jaho wiera, nia bywaje asudžany, a čto nia wiera, užo jošć asudžany, bo nia wiera ü imia adzinarnadnaħa Syna Boħa. Sud-ža taki, što šwiatło pryšlo na šwiet, a ludzi bolš palubili ciemru, čym šwiatło, bo byli blaħija ich pastupki. Tamu što kožny, čto robić zło, nienawidzić šwiatła i nia jdzie da šwiatła, kab nia byli zħanieny jaho pastupki, a čto twora praüdu, prychodzić da šwiatła, kab wyjawilisia pastupki jaho, bo ü Bohu jany spoünieny.

(Jan 3,16—21).

III.

Nawuka j Relihija.

I lekcyja i Wanelija siañniešnja padčorkawajuć značeñnie i potrebu dla čaławieka św. Wiery. Tymčasam ludzi jak-ža časta drenna da jaje adnosiacca i nia chočac przyznawać. I najdziüniej tut toje, što hetkija swaje da Wiery, da Relihii adnosiny apirajuć jany na . nawucy. Woš-ža chočam siañnia zaznačyć, što hetkija ich pastupki šmat u čym raźminajucca z praüdaj i žjaülajucca časta tolki nieparazumieñniem.

Praüda, nawačasnyja pryradničyja nawuki šmat u čym pasablajuć biazbožnašći, zaleħa ad taho,

čto, jak i čaho wuča, ale nia üsie i nia ü-wa üsim. Treba nawat šćwierdzić, što hetyja nawuki siañnia bolš spryjajuć i paddzierħwajuć Relihiju, jak biazbožnašć.

— Najwialikšy staradaüny mudrec Arystotel dumaü, što üwieš naš šwiet i žyćcio na im—wiečny i niastworany. Tymčasam siañniešnja pryradničyja nawuki susim peüna šwiedčac, što šwiet nia jošć wiečny, ale niekali byü stworany; znača, pačatak jaho ad siły wyšejšaj, ad Boha.

— Daüniej wučonyja dumali, što propašć miž žywym arhanizamam i materyjaj tolki ürojenaja i što niama miž imi istotnaj roźnicy. Sučasnjaja-ž nawuka (bijolohija) dakazała, što miž žywym i nia-žywym na šwiecie niama nijakaha mošćika, niama pierachodu z adnaho ü druhoje, a zhetul wynika-je, što žyćcio paüstała nie z materyi, a z žyćcia wyšejšaha.

— Daüniej wučyli ab samarodztwie žyćcia na šwiecie. Siañnia pryradničyja nawuki wykazali, što üsio żywoje moža pachodzić tolki ad żywoħa i što pačatak žyćcia na ziamli ad Boha.

— Daüniej wučyli, što duchowaje žyćcio čaławieka—heta prajawy jaho fizyčnaha, mataryjalna-

nawat časam Polonus (palak). Adnak nia hledziačy na heta byü jon biełarusam, bo üsiej swajej dziej našćiaj i nawukowaj pracaj, usim swaim žyćciom ad moładašći da šmierci byü całkom zrosšysia z losam biełaruskaha narodu.*)

Pamiór M. B. ad chalery 21.IX.1848, majučy 64 hady žyćcia.

Bahatuju i cennuju swaju biblijateku sam pra-daü, budučy ü ciažkim matarjalnym pałažeñni, a pracy ü rukapisach, niekatoryja hatowyja da druku, i üsiakija inšyja papiery častkowa byli parašćiahwany znajomymi susiedźmi i pryjacielami, a častkowa byli spakawany ü miašok i adaslanyja biskupu J. Siemašku, jaki nišćacü unijackija biełaruskija za-bytki, nadta mahčyma, što žnišćyü i hetyja. U wy-niku üsiaho hetaha, pracy M. B., asabliwa nia dru-kawanyja i datyčacü biełarusawiedy, abo pahinuli, abo paraskidany pa roznych biblijatekach krajowych i zahrañičnych.

Wiedama tak-ža, što M. B. napisaü pracu „O charakterystycznych językowych zwrotaħ ludu biełoruskiego“, ale los hetaj pracy, budučaj tolki ü ru-kapisie, na pierachawañni ü Marcinoüskaha, tak-ža niawiedamy. Jamu-ž prypiswajuć i „Krótkie zebra-

nie nauki chrzešćjañskiej dla wiešniaków mówią-cych językiem polsko-ruskim wyznania rzymsko-ka-tolickiego“ z 1835 h.

* * *

U usiaho wyšejskazanaha možna zrabić na-stupnyja kančatkawyja wysnawy:

a) Mahnušeüskaha lučyła z biełaruskaj stychi-jaj pačućcio sialanskaj pryhonnaj kryüdy i zra-zumieñnie patreby ašwiety najbolš zbliħanaj da naro-du, adhetul asabliwaja jaho apieka nad Paülukom Bachrymam, pieršym biełaruskim narodnym pae-tam. Biełaruskaj nacyjanalnej šwiedamašći tut jaš-če niama.

b) Niama hetkaj šwiedamašći i ü M. Babroü-skaha, adnak jon šmat da jaje bliħej. Pryčynaj he-taha jaho ünijackašć, uschodni hreka sławianski abra-d jaho carkwy. Heta jamu nie pazwalała žlicca z polskaj i rasiejskaj stychijaj, wydzialała jaho z mo-ra polskaha abo paźniej rasiejskaha. Praz usio žyćcio swajo M. B., wiedzieny niejkim biolohična-etničnym pačućciom, pracawaü na niwie biełaruskaj i hetym ryčhtawaü jaje pad siaübu ziarniat i nacyjanalna i socyjalna šwiedamaha sučasnaha biełaruskaha ad-radženskaha ruchu.

*) Ул. Талочка — Да справы нацыянальнасьці праф. М. Баброўскага („Калосьце“ Кн. 4, Вільня, 1935).

Kaniec.

ha życia. Siannia nawuka (psychohija) hetamu rašuča piarečyc.

— Sianniešnja pryradničyja nawuki adkryli dziŭny paradak i metazhodnaść u celaj systemie świetu: u budowie atomaŭ, kletak, orhanaŭ. I heta metazhodnaść, heta harmonija całkom pryrodny hetamu świetu, jaje bačym nawat u miortwaj materyi. A dzie paradak i meta, tam i Rozum.

— Sučasna nawuka (fyzyka) wykazała, što naša dasiulešniaje paniaćcie materyi, z jakoj zbudawany świet, jość urajeńniem, jość płodam našych zmysłaŭ, što ŭ materyi jość prajawy, jakich tumačeńnia treba šukać nie ŭ samoj materyi, ale ŭ sile duchowaj.

— Ahułam dziakujučy sianniašniaj nawuce i budowa świetu i jaho siły wyhladajuć štoraz bolš dziŭnymi i daskanalnymi, štoraz inšymi ad taho, ab čym ćwierdziać biazbožniki. Heta-ž ahułam pramaŭlaje nie na karyść biazbožnictwa, ale wymoŭna hawora, što jość wialikaja tajnica bytu, jość Boh.

Słowam, biazbožnaść, jakaja paklikajecca na nawuku, pastupaje niaslušna, adnaboka. Tak robiac tyja, što nia znajuć ani praŭdziwaj nawuki, ani św. Wiery. Starajmosia paznawać i adnu i druhuju, wiedajučy, što Praŭda jość adna, što miż Praŭdaj ani razdwajeńnia, ani sporu być nia moža i što kali hety spor i razdwajeńnie z pryčyny słabaści i ahrańčanaści rozumu čalawieka paŭstaje, — wyšejšaj padmohaj, światłom niepamylnym dla čalawieka ŭ šukańni Praŭdy jość św. Wiera, jość nawuka Zbaŭcy našaha Jezusa Chrystusa, bo jon „ad Boha pastaŭlony jość sudźjoj żywych i pamioršych“, bo „tak Boh palubiŭ świet, što Syna swajho adzinardnaha daŭ, kab koždy, čhto ŭ jaho wiera, nie zahinuŭ, ale mieŭ wiec naje żyćcio“...

Ks. Ad. St.

Biełaruskaja chronika.

„Bieł. Krynicu,“ na prapanowu prakurora, Wilenski Akružny Sud spyniŭ uznoŭ.

„Z biełaruskaha paletku“: adnadnioŭka wyjšła pašla spynieńnia „Bieł. Krynicy.“

„Діло“ ab biełarusach. Światočny numar ukrainskaha štodzieńnika „Діло“ zmiaściŭ artykul Ks. Ad. Stankiewiča ab biełaruskim życiŭ ŭ Polščy.

Ab eucharystyčnym kanhresie ŭ Manilli.

(Z lekcyi a. Andreja Cikoty ŭ Čarbinie).

I.

Filipiny - heta archipelach, jaki składajecca z 8 wialikich i 7,075 małych wastrawoŭ, što lažać pamiż Azijaj i Aŭstralijaj, hdzie scho-dziacca Indyjski i Cichi akijany, pamiż paŭnočnym zwarotnikom Raka i 20 hrad. paŭnočajšyryni. Filipinskija wastrawy byli adkryty ŭ 1521 h. portugalskim marapłaŭcam Magellanam. U hetyja časy žychary hetych wastrawoŭ užo mieli swaju, dawoli wysokuju kulturu, z patryarchalnaj budowaj siamji, swoj dziaržaŭny prawaparak, swajo pišmienstwa i h. d. Ad 1580 h. da 1898 wastrawy naležyli da Hišpanii, dzieła hetaha tam prynialasia hišpanskaja mowa, hišpanskaja kultura, hišpanskaja zwyčaj i abyčaj. Najdaŭniejšyja žychary hetych wastrawoŭ — nehryty — ŭ ciapierašnim časio bližu nia isnujuć, astatki ich zachawalisia ŭ horach, u hłybi wastrawoŭ. Ciapierašniaje žycharstwa tam zmiešanaje - z indusaŭ i malajcaŭ. Heta wielmi spakojny, dabradušny narod. Dziakujučy jahonaj dabradušnaści i miakkaścimi syjnaja rabota siarod ich lahcejšaja, jak u druhich miascoch. Filipiny mučanikaŭ nia majuć.

Z 14 miljonaŭ ludziej 12 miljonaŭ — kataliki, 200 tysiać pratestantaŭ, rešta — buddysty, mahametanie i pahancy, katorych astalosia užo wielmi mała. Budučy na Filipinach a. A. Cikota adwiedaŭ horad Bahio, lažačy ŭ 500 wiarstach ad Manilli, u miascowaści, zasielenaj pahancami, i cikawiŭsia tam misyjnaj pracaj. Kulturnaja roŭnia nasielnictwa ciapier wielmi vysokaja. U Manilli jość 7 uniwersytetaŭ, katoryja dajuć adukacyju nia niżejšuju eŭropejskich. Dziaržaŭny uniwersytet majeć 7.000 studentaŭ, a uniwersytet ajcoŭ daminikanaŭ — 4.000. Jość tut uniwersytet i abserwatoryja ajcoŭ Jezuitaŭ, 8.000 dziaržaŭnych škołaŭ i 27.000 wučycialoŭ. A ŭsiaho ŭ tym-ža uniwersytecie Daminkancaŭ i ŭ katalickich kaledždžach wučycca kala 40.000 moładzi. Wiedamuju wyšejšuju muzykalnuju škołu na Filipinach (konserwatoryju) wiaduć siostry Benedyktynki. Jość i pačatkawyja škoły — 640 katalickich. U pačatku XX wieku razam z upływam Ameryki na Filipiny pranik siudy relihijny indyferentyzm, što wyklikała nowuju napružanju ra-

botu katalickaha duchawienstwa, kab ażywić chryścijanski duch u masach narodu. Adnym z dokazaŭ hetaha ażyuleńnia i byŭ sioletni mižnarodny Eucharystyčny Kanhres.

II.

Papieskim delehatam na kanhres byŭ naznačany Filadelfijski arcybiskup kardynał Dogerthi, katory imienna sam pačaŭ swaju pastyrskuju dziejnaść na Filipinach. Jechaŭ jon na parachodzie „Conte Rosso“ z 18 biskupami i 100 ksiandzami. Parachod plyŭ pad papieskim ściaham. U asobnaj kaplicy štodzień adpraŭlalisia nabaženstwy.

U Port-Saidzie, Bombei, Colombo, Singapury rabilisia dla delehacyi ŭračystyja spatkaŭni.

1-ha lutaha parachod prybyŭ u Manillu, hdzie Kardynał ŭračysta byŭ spatkany hanarowaj deputacyjaj ad uradu i horadu, a nawat byli ŭručany haradzkija klučy. Padčas prabywańnia ŭ Manilli Kardynał żyŭ u pałacy prezydenta.

2-ha lutaha Kardynał nawiedywaŭ kaścioły, a 3-ha wiečaram adčyniŭsia kanhres na placy Lunetta. Heta wielmi wialiki, malaŭničy plac na marskim bierahu. Padčas procesii jon dziŭna pryhoža byŭ ašwiečany pražektarami z parachodaŭ, što stajali na rejdzie. Na placy byli pryhatawany ławački dla 60.000 ludziej, adnak kudy bolšy lik stajaŭ za laŭkami i ŭ prylehłych wulicach.

Kanhres pačaŭsia čytańniem papieskaha listu z bahasłaŭleńniem. Kardynał Lehat tut adznačyŭ, što tolki „Najswiaciejšaja Eucharystyja dajeć praŭdziwaje zbaŭleńnie ludziam, što stajać u ciemry śmierci, što zahraźli ŭ zababony, abo j saŭsim adyjšli ad Boha.“ Staršynia kamitetu dla pastanoŭki mižnarodnych kanhresaŭ, biskup z Namur Elen, hawaryŭ ab značeńni Kanhresu. Tahdy pašla pramowy miascowaaha biskupa sabrańnie zakončyłasja bahasłaŭleńniem Najšw. Sakramentam.

4-ha lutaha ranicaj na tym samym placy była adpraŭlena św. Imša Nankinskim biskupam (kitajcam) Ju-pi-u, padčas katorej pryniało kamuniju kala 70.000 žančyn. Adnak komunija trywała nia bolš 10 minut, bo rozdawała bolš 100 ksiandzoŭ. U praciahu dnia ŭ roznych zalach i kaściołach byli ŭstrojony sabrańni ludziej roz-

U K A L W A R Y J U

gdzie sioleta białaruskaja pilihrymka 6 čerwienia. Usich białarusaŭ, jakija źbirajuca ŭ Kalwaryju, zaprašajem dałučycca da białaruskaj pilihrymki. Prybywać u Wilniu 5 čerwienia. Źbiracca pad hetkim adrasam: Wilnia, Zawalnaja 1. U niadzielu 6 čerwienia a h. 7 rana św. Imša, a tady pracesija ŭ Kalwaryju. Pilihrymku pawiadzie i budzie hawaryć nawuki Ks. I. Hermanowič, ajciec z Zakonu Maryjanaŭ.

nych nacyjaŭ i arhanizacyjaŭ, hdzie byli lekcyi ŭ roznych mowach. Pad wiečar hetaha-ż dnia ŭ katedralnym kaściele sabrałasia niekalki sot biskupaŭ, kab pasłuchać lekcyju ab zlučnaści kaściołaŭ na asnowie Najśw. Eucharystyi. I nahaŭ hałoŭnaj idejaj usich lekcyjaŭ i nawuk było — rasšyreńnie Waładarstwa Bożaha na ziamli i pašyreńnie apostalska-misyjanarskaj dziejności Kaścioła. A ŭ nočy a 12 hadzinie na tym samym placu była Imša św., padčas jakoj pryniali Komuniju mužčyny, likam nia mienš 65 000.

5-ha lutaha jšoŭ doždź i dzieła taho praca čarodnaha sabrańnia wialasia praz radyjo.

6-ha lutaha ranicaj iznoŭ była Imša na placu, padčas jakoj kamunikawała 80.000 dziaciej. Na usich hetych troch dneiŭnych nabaženstwach — asobna dla mužčyn, žančyn i dziaciej, — pijaŭ pałacinie ŭwieś prysutny na placu narod, a pijaŭ strojna, jak adzin čalawiek.

U apošni dzień Kanhresu, h. zn. u niadzielu 7-ha lutaha, ranicaj adprawiŭ najuračyściejšaje nabaženstwa Kardynał-Lehat. A hadzinie 4-aj (16-aj) pačalasia pracesija — kulminacyjny punkt usiej uračystaści, u jakoj brali ŭčasć usie arhanizacyi roznych nacyjaŭ. Samaja pracesija była dziŭna prykładna zarhanizawana: nia kažućy ŭžo ab wonkawaj krasie charuhwaŭ, ściahoŭ i adznakaŭ, — bo ceły horad, i niekataliki brali ŭdział u azdobach swaich damoŭ, — razam z tym panawaŭ hlyboki nastroj učasnikaŭ pracesii. A hadzinie 8-aj wieč. na placu adbyłasia apošniaje sabrańnie. A hadz. 9-aj praz radyjo z Watykanu Papież pramowiŭ i bahasławiŭ Kanhres. U hety mament zapanawała hrabowaja ciša. Usie schilili kaleni. Kanhres hetym i zakončyŭsia. Uraźańnie — nieapisanaje...

III.

Pierażywajem ciapier žudasnuju paru. — yćcio anijak nia moža

naładzicca. Usie nienawidziać usich. Usie žadajuć supakoju, ale zamiast jaho pryhatajuć niabywałuju žudasnuju wajnu; zamiast raju na ziamli šykujuć piekła. Duch čalawiecy paniawolony, zabyty; usie dumajuć tolki ab cieie, nawat tahdy, kali haworać ab Bohu i religii. Dyk woś tut, na Kanhresie, hdzie sabralisia pradstaŭniki 56 narodaŭ, hdzie učasnikaŭ było kala miljona, tut pačuwalasia sapraŭdnaje bractwa, jednaść u Chrystusie, pierawaha ducha nad materyjaj, prysutnaść Chrystusa pamiż ludźmi, mahčymaść dla nas praŭdziwaha raju.

Adznačym, što ad Neapala da Manilli na hetym-ža parachodzie jechaŭ i prawasłaŭny archirej z Pekinskaj misii, Wiktar. Jon wielmi cikawiŭsia Kanhresam, katory zrabiŭ na jaho wialikaje ŭraźańnie, hdzie jon, jak sam kazaŭ, ubačyŭ sapraŭdnuju baracbu z biazbożžam i hlybokuju, ščyruju wieru ŭ Zbaŭcu zabludziŭšaha čalawiectwa...

Aprača taho a. A. Cikota źwiarnuŭ uwahu na try fakty: 1) Padčas Kanhresu tamtejšyja masony nie paminuli akazii škodzić, adnak biez značniejšych paśledkaŭ, a nawat niekataryja z ich paŭbirali swaje damy z nahody Kanhresu. 2) Padčas Kanhresu nia čułasia ani sloŭka pratestu suproć biazbożnikaŭ, adnak sam hety Kanhres byŭ kudy silniejšy za ŭsiakija pratesty swajej pazytyŭnaj pracaj i wyznańniem wiery. 3) Waročajučysia ŭ Ameryku praz Tokijo jaho, jak papieskaha delehata, pryniaŭ aficyjalna Japonski Imperatar.

Tak zakončyŭsia hety slaŭny źjezd-Kanhres. Učasniki nie zabuduć tych chwilin na pryhożych Filipinach. A dla miascowych katalikoŭ pačynajecca štodziennaja praca-zmahańnie z pakusami świetu, cieła i złoŭha ducha. Adnak Duch Chrystowy pieramoža!

U Białarusaŭ Katalikoŭ.

Ks. I. Siemaškiewič naznačany na probaršča ŭ Jalaŭku, Waŭkawyskaha paw.

Ks. I. Tatarynowič wyjechaŭ u Meran (Italija) lačycca.

Pamior ks. I. Kažarnowič. Niaboščyk zaŭsiody čuŭsia białarusaŭ, cikawiŭsia białaruskim rucham, paddzieržawaŭ białaruskaje relihijnaje wydawiectwa. Doŭhija hady byŭ probarščam u Zabałaci, Lidzki paw. — Pamior, majućy 77 h. Wiečny Supakoj duży jahonaj!

Ks. Malec, nowawyswiačany ksiondz Pinskaj dyecezii, naznačany na wikaraha ŭ Bielsk-Padlascki. Ksiondz hety pačuwajecca białarusaŭ.

U prawasłaŭnych białarusaŭ.

„Снапок.“ Pad hetkim nazowam z 1.V.37 u Waršawie pry rasijskaj hazecie „Слово“ pačaŭ wychodzić pabiałarusku, jak dadatak, miesiačnik „Снапок“, carkoŭna i kulturna-aświetny časapis dla dziaciej. Možno kupłać i wypiswać: Wilnia, kniharnia „Pahonia,“ Zawalnaja 1.

Prawasłaŭnyja białarusy za rodnuju mowu ŭ carkwie. Sialanie Kuźnickaha prawasłaŭnaha prychodu ŭ Horadzienščynie za pasiarednictwam prawasłaŭnaha Mitrapalita Dzianisa źwiarnullisia da Ministerstwa Aświety, kab u hetym prychodzie ŭ školach religijnej wykładałasia ŭ białaruskaj i c.-sławianskaj mowach zamiasta polskaj. Ad prawasłaŭnaj ierarchii sialanie damahajucca, kab jana nie dapuščala ŭ carkwie zamieny liturhičnaha c.-sławianskaha jazyka na polski.

30.XII.36 h. Mitrapolija pawiedamila sialan, što ichniaja prośba skirawana ŭ Ministerstwa z pryčilnym odzywam za № 3090. 23 sakawika sialanie znoŭ pastali Mitrapalitu prośbu dać adkaz na hety samy 3090 numar.

Kali papadzie ŭ wiosku białaruskaja hazeta, usie achwotna čytajuć i adzin druhomu pieradajuć. („Бел. Летаніс“ № 5).

Wyšli z cerkwy. 3.V. na Słuźbie Bożaj u Carkwie Pračystaj Maci Bożaj u Wilni świasčeenik hawaryŭ papolsku propawieź. Bolšać prysutnych z carkwy wyšla.

U Litoŭcaŭ

Ks. I. Tutinas zahadam Nawahradzkaha Wajawody wysieleny z hranic Polščy.

Rewizija ŭ klabanii. 6.IV. u Palušach u klabanii palicyja prawiła rewiziju. Zabrali 95 knižak... Eŭcharystyčnaj Krucijaty. Žmiest knižak relihijny.

U Berezū. U Berezū Kartuskuju wywiezienu apošnim časam Litoŭcy: I. Adamowič i A. Jonas.

Zukrainskaha žyćcia

Luboŭ św. Ajca da Ukraincaŭ. U sakawiku ŭkrainskija biskupy z Piaremyśla i Stanisławawa byli ŭ Rymie. św. Ajciec byŭ chwory i nikoha nia pryjmaŭ. Kali-ž dawiedaŭsia, što pryjechali hetyja biskupy, kazaŭ ich zaklikać, pryniaŭ wielmi laskawa, raspytywaŭ, paciašaŭ i radziŭ. Zaručyŭ, što jak dasiul, tak i dalej budzie pawodle mahčymaści staracca ablahčyć ich dolu. Nareščie daŭ im i celamu Narodu apostalskaje bahasławienstwa.

Woŭk i radyjo.

(Baśnia).

Woŭk z žonkaju čytali u hazecie—
Jość niehdzie radyjo na świecie.
(Jak na draždžach raście kultura!)
Zawidna woŭčaja natura;

Waŭčycha tož biaz wiestak žyć
[nia moža.

Kupili. Woŭk nawušniki naloža,
Z waŭčychaju siadziac i łowiac
[chwali:

Jak zawiali, a pośle jak zajhrali!..

Až les tut zaniemieŭ

Pd hetaje nawinki,

Zatrošsia, zadryžeŭ

Ad pnia da makawinki.

Pa lesie huk pajšoŭ i tresk, muzyka:

Biahuć žwiary—ad mała da wialika

Cikawy...Ech! ŭzialisia tancawaci.

A woŭk, jak pan; waŭčycha, jak-by
[swaci—

Indyčacca: zabyli strach, pakoru;

Wyšej, wyšej nasy u horu!..

Až tut jakraz, skul byŭšy, pa
[laŭničy

Z sabakami: ubačyŭ stolki dzičy—

Bach-bach! dawaj stralać,

Sabakami ckawać.

Stralec tak zhaŭbiŭ nowuju kul-
[turu:

Prytym ściahnuŭ staruju woŭču
[skuru.

Braty! Ŭžo radyjo i mnie pryšlo-
[sia čuć;

Dy ja jaho nia haniu aničuć:

Adnak-ža, brat, ŭ čužoju kultury,

Ty nia zhubi i rodnej skury!

W. Adwažny.

Panury dzień.

Sonca tahdy radaściu zijała na niebie.

U sadzie pachnuli kwietki biełaj čaremchi.

Na kwietkach bliščeli perlinki rańniaj rasy.

A dla mianie byŭ panury dzień...

Ja jšoŭ pa wuzkoj kładcy žyćcia.

Nawokał mianie — bałota.

I ja paśliznuŭsia i ŭpaŭ, jak mnoha niaščasných

Tak, soramna, ciažka ŭpaŭ...

Niawinnaści adziežyna maja była zapeckana.

Lileja wiesnawych dnoŭ — złamana.

Najčyściejšaja kwietka — staptana.

I jak ja budu hladzieć ludziam u wočy?...

Paznaŭ ja tahdy misteryju hrechu.

Praklaćcie prawiny.

I ciažkija akowy stydu j haŭby.

Łanuchi...

Zahasła uwa mnie sonca dziciačaj uśmieški.

Čystaje nieba dušy pakryłasia chmarami žalu.

Złosnyja wiatry dumak sapsuli nastroj,

Tak, to byŭ, sapraŭdy, panury dzień!

U. B.

„Dziejač.“

(Kančatak).

IV Znoŭ jon—bačym—Wydawiec—

Mocny mieŭ charakter:

Stryže łaty, jak krawiec —

Sam jon i Redaktor.

Chto u ruki jamu ŭpaŭ —

Miła, ci niamiła —

Jak kamornik apisaŭ

I abliŭ čarnitam.

A uparty, jak kaziol —

Umry — nie dakažaš!

Tak zabłutaje wuzioł—

Trešnieš — nie raźwiažaš.

Nie daješć i nie dašpić:

Dumki jduć, jak chwali.

„Dziejač“ z muchaju hudzić,

Kaža: „My pachali!“

Struhaŭ „dziejač“ abručy,

Siabry hablawali:

(Tut sakret, bratok, maŭčy!)

Baby... klepki... hnali..

Kaniec dziełu—dudy ŭ miechl!

Hrymić bočka taja:

Kamu - strach, a inšym — śmiech,

Bo jana-ž — pustajal

V. Nadyšla panura noć —

Strach, rasčarawańnie:

Jak cień, zhinuła ŭsia moc —

Pačaloš kanańnie.

Žwiatreŭ „dziejač.“ žmiak i žnik,

Z saboj ŭziaŭšy licha:

Žmianiŭ zara svoj ablik—

Stała ŭ Wilni cicha.

Ceta partyja, jak puch,

Pašla z wietram, z chmaraj;

Tolki čad i drenny duch,

Błudziŭ ciomnaj maraj.

A hazetny łaskuty

Doŭha jšče świacili:

Ŭsie partyjnyja kuty

Dobra zašmiacili.

A prahrama u muzej

Niejak nie papała:

Pachadziła miž ludziej —

Ŭziała, dyj... prapała.

VI. Jak muzyk kania prapiŭ,

Baba zlezła z wozu.

Wot i „Dziejač“ naš zraziŭ,

Što? Metamorfozu!

Niejki pan jaho naniaŭ

Sieści ŭ padwarotniu:

„Dziejač“ skuru admianiaŭ

Razoŭ moža z sotniu.

Byŭ ciapier na ŭsio hatou —

Staŭ paslušnym malcam:

I pakazywaŭ bratoŭ,

Za funt chleba, palcam.

Skakaŭ, chwościkam kruciŭ

Ŭ takt, jak tam ihrali;

Ale skora nos spuściŭ,

Bo j adtul prahnali.

Wot historyja adna:

Jość takich dawolil!

Biełaruś maja da dna

Čaru pječ niadoli.

Lawon Wietrahon.

WASILKI

Addziel dla dzieciej.

Hiedymin.

U ciazkaju paru pryjšlosia kniazyc Hiedyminu ũ bielaruska-litoŭskim kniazstwie. Na maładoje haspadarstwa z usich bakoŭ napirali worahi, a i samo haspadarstwa było jašče słaboje. Hiedymin bačyŭ heta i, jak moh, staraŭsia padniać kraj. Pobač z niepieraryŭnymi wojnami budawaŭ Hiedymin nowyja krepasći i apiekawaŭsia, miestami, z jakich najbolš lubiŭ Wilniu, jakaja ad času Hiedymina stałasja stalicaju bielaruska-litoŭskaha kniazstwa.

Najbolš zaciatuju baračbu wioŭ Hiedymin z Kryžanoscami, jakija štoraz macniej udarali na maładoje haspadarstwa. Im išła pomač z Niamieččyny. Hiedymin stojka adpichaŭ ich napor i niazmučana šciaroch swajho haspadarstwa. U 1341 h. jon u bitwie z Kryžanoscami zhinuŭ, adnak, pakul żyŭ, ani na šah nia ũpuściŭ worahaŭ u swaju ziamlu. W. J.

Šmialaka.

Siarhiejkja z Aloškam pajšli ũ les. Siarhiejkja zapytaŭsia ũ swajho tawaryša:

— Aloška, ty waŭkoŭ baišsia?
Aloška-ž chwalicca:

— Čaho ich bajacca? Stuknu palkaju pa haławie — zabju.

Zajšli ũ les. U lesie ciomna ad dreŭ, soniejka nia widać. Pad nahami chwaraścinki traščać, lišcio šumić.

Aloška ahladajecca, za Siarhiejkju rukami chapajecca.

Siarhiejkja kaža jamu:

— Baišsia?

Alošku-ž brydka pryznacca.

— Čaho mnie bajacca? Ja-ž nie maleńki.

Tut Siarhiejkja jak zakryčyć znarok:

— Woŭk!

Aloška tak i prysieŭ z pierapalochu.

— Ma-a-mal!

A Siarhiejkja šmiajecca z jaho:

— Ech ty, šmialaka!

Špak.

Soniejka pryhrela,
k nam wiasna pryjšła.
Šnieh ũžo rastajaŭ,
rečka zahula.

Z ciopłaje krainy
prylacieŭ k nam špak.
Sieŭ jon na biarozku
i špiawaje tak:

„Dzietki, vychadzicie
sustrakać wiasnu!
Ŭstała ũžo pryroda
z zimowaha snul“

Wartaŭniki sadu.

U adnej wioscy było hetulki sadoŭ, što ũsia jana zdawalasia adnym wialikim sadam. DREWY rašćwitali wiasnoj, a ũ hustoj zieleńi ich halinak latali ptuški. Kruhóm čuwać byli zwonkija piešni i wiasioły ščebiet. Uwosień-ža kačalisia miž listoŭ jabłyki, hrušy i šliwy.

Ale woš dzieci sabralisia hurtam i paraškidali ptušynyja hniozdy. Ptuški pakinuli sady i bolejšiudy nie prylatali.

Pryjšła wosień, potym zima. Nadyjšła i nowaja wiasna. Ale ũ sadoch było cicha i sumna. Tam raźwialisia škodnyja wusieni, jakich raniej zniščali ptuški. Jany žjadali na drowach nia tolki ćwiet, ale i lišcie. I hołyja drowy stajali ũletku sumnymi, jak zimuju.

Pryjšła wosień. U sadoch nia było ni jabłykaŭ, ni hruš, ni šliŭ.

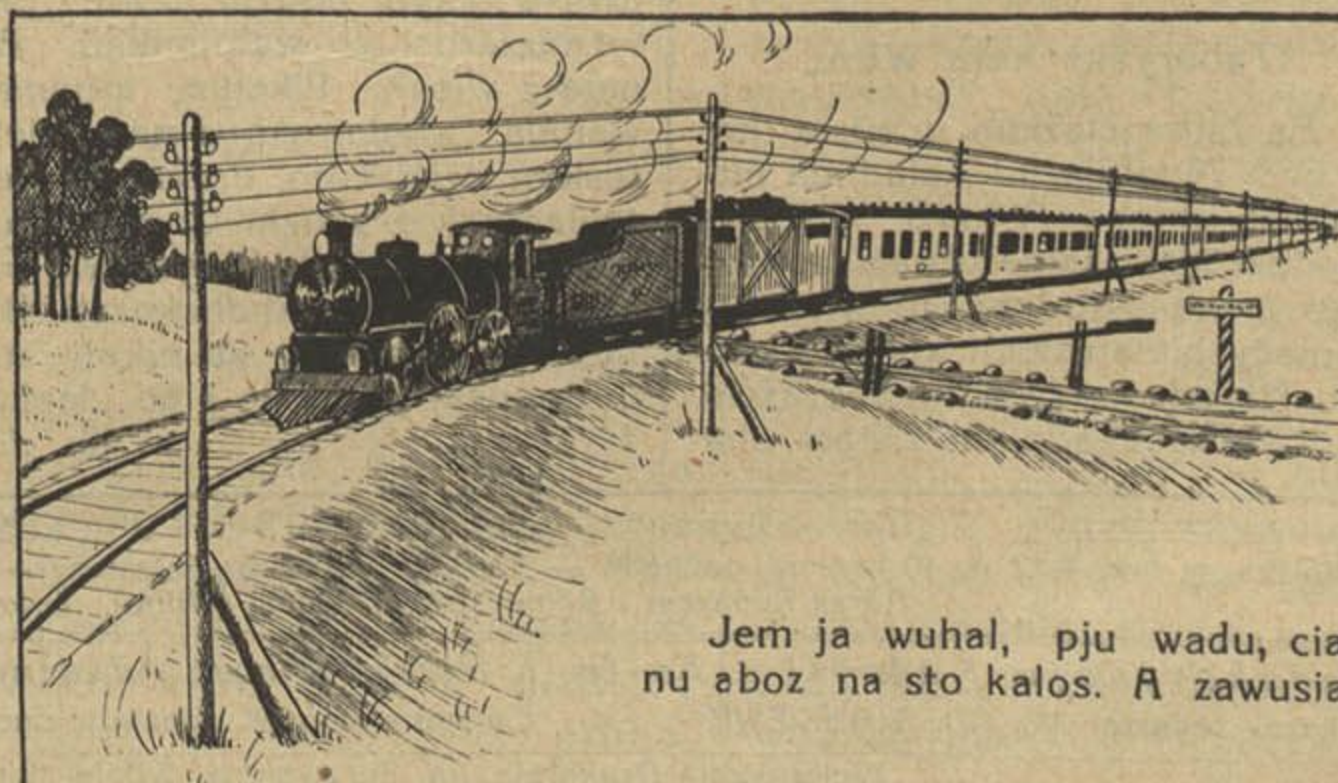
Naławiu.

(Žart).

Pryšoŭ Jaš da chaty
Z ryby sumnawaty.
— Musić, niaŭdača
Ŭ ciabie, niajnačaj?
— Što ty, što ty, mama,
Ja zlawiŭ niamala:
Płotku, jak kałodku,
Akunia z kania.

Karasia z parasia,
Jazia z lasia,
Ščupaka z byka,
A čyrwonapiorku,
Dyk z celuju horku...
— Dzie-ž jany?—pakazwaj!
— Ŭciakli ũsie razam...

Zahadka.

Jem ja wuhal, pju wadu, ciahnu aboz na sto kalos. A zawusia?..

Z PALITYKI

× Wajskowaje supracoŭnictwa dziaŭžaŭ Małoj Antanty. Nasileŭni Italii i Niamieččyny, kab raźbić sajuz Čechasławaččyny, Rumynii i Juhasławii nie dajuć pažadanych dla ich wynikaŭ. Apošnim časam raspačalisia staraŭni sajuznych dziaŭžaŭ Małoj Antanty, kab ażywić miż saboj wajskowaje supracoŭnictwa.

× Pieramoha apazycyi ŭ Japonii. Ŭ Japonii adbylisia wybary. Apazycyja, jakaja idzie suproč wajskowaj dyktatury, uziała haru. Jana zdabyła 80 procentaŭ mandataŭ.

× Baračba ŭ Indyi. Pawodle apošnih wiestak baračba ŭ Indyi za niezaležnaść idzie dalej.

× 1-šy trawieŭ. Ŭ hety dzień ŭ Polšcy adbylisia niazwyčajna wialikija rabotnickija pachody ŭ Waŕšawie, Łodzi, Katowicach i inšych miejskach.

× Wialikija amerykanskija maneury. Ad 16 krasawika na Spakojnym Akijanie adbywajucca wialikija maneury amerykanskaj morskaj zbrojnaj siły.

× Na Baskiju, jakaja karystajučy z hišpanskaj rewalucyi, štoraz to bolš ukraplała swaju niezaležnaść ad Hišpanii, napali ciapier paŭstancy, jakija biazlitasna začali dušyc baskaŭ i niščyc kraj. Mały baskijski narod, pamima hieroichnaha zmahaŭnia za swaju niezaležnaść, nia moža paŭstrymać nieskalki razoŭ bolšaj hišpanska-fašystaŭskaj armii.

× Irlandyja apracawała nowuju kanstytucyju, jakaja abwiaščaje poŭnuju swaju niezaležnaść ad Anhlii.

Piśmo z wioski

Tabaryški kala Wilni.

Asobliwa ciažkim udašsia hety hod. Mnohija ad Kalad nia majuć užo chleba. A ludzi wučycca chočuć: idzie samatužnaja ašwienajna praca ŭ rodnaj mowie pry pomačy bielaruskich knižak i hazet. Narodnaja šwiedamaść raście. Padčas Wialikadniaha šwiata cha-

— Aŭtamabilaŭ na ŭsim šwiecie kala 36 miljonaŭ. Z hetaha liku 26 miljonaŭ—u Zlučanych Štatach Ameryki Paŭnočnaj.

— Bliźniačaja siamiorka. Ŭ Hišpanii adna žančyna radziła adrazu 7 dzieciej. Pamima dochtarskaj apieki, matka pamiarła. A dzieci żywuć, adnak tak słabyja, što badaj nia možna budzie ich wychawać. — Ab takim „cudzie” raskazywali kaliści ŭ hminie Halšanskaj, hdzie wioska Siemiarniki, jak kažuć, atrymała nazowu ad siami chlapčaniat, što ich matka adrazu naradziła.

— Ślapyja i čyhunka. Ŭ Indyi ślapyja majuć taki prywilej, što nia placiać ničoha za prajezd čyhunkaj.

— Pałki, što šwieciacca. Ŭ Francyi ŭwodziać šwieciacyjasia pałki dla ślapych. Heta maje achraniać ślapych pierad niebiašpiekaj ruchu ŭ mieście.

— Ropa śmierci. Ŭ Maskwie adkryli nowy haz, u stanie plyŭkim, jaki nazwali ropaj śmierci. Jošč heta najstrašniejšy haz, jaki da hetaha času ludzi znajuć. Hdzie jon piarodzie, zamianiaje toje miesca ŭ pustyniu.

— Most, jaki maje 1000 hadoŭ. Ŭ Kitaju na race Siaoyaochan jošč most, jaki užo maje 1000 hadoŭ. Hety most jošč najstarejšy ŭ šwiecie.

— Ličba žanimstwaŭ u Polšcy. Ŭ prošłym hodzie ŭ Polšcy ličba žanimstwaŭ siahała 284,425.

Wilenskaja chronika.

— Bielaruska-litoŭski koncert. 6-ha trawnia sioleta Tawarystwa Pryjacielaŭ Biblijateki im. Wrubleŭskich u Wilni laźcić, u pamieščaŭni hetaje-ž biblijateki, bielaruska-litoŭski koncert, na jakim buduć wystupać: bielaruski chor pad kiraŭnictwam hram. R. Šyrmy i litoŭski chor „Varpas”.

— Polskija sacyjalisty i bielarusy. Ŭ Wilni polskija sacyjalisty studenty z

dzili ŭ hetym hodzie dźwie partyi bielaruskich wałoŭnikaŭ. Adnaja z wioski Pikciun, arhanizawanaja wiadomym u nas bielaruskim dziejačom, druhaja— heta maładniak z wioski Grygoŭ. Huki rodnaje pieśni ab Chrystowaj pieramozie nad woraham kazali i Bielaruskamu narodu ab nikoli nia ŭmirajučaj praŭdzie i ab lepšym żyćci. W. J.

swaimi starejšymi apiakunami 1-ha trawnia laźzili akademiju.

Na zakančeŭnie akademii publika začala pijać „Ad wieku my spali”. Ŭ paławinie staršynia schodu zabaraniŭ heta pijać. Kala stała niechta zaciahnuŭ tady papolsku. Mnoha rabotnikaŭ i bielaruskija studenty na znak pratestu pakinuli zalu.

Paštowaja skrynka.

Ks. Dr. J. T. Atrymali šmat-šmat. Budziem staracca wykarystać.

I. D. Pakulšto nadzieja małaja, ale budziem staracca.

Ks. P. T. Sioje-toje pasyłać. Jak tam doŭha budziecie?

Ŭ. R. Za wiestki dziakujem. Wykarystajem u numary nastupnym. Z adra-soŭ karystajem.

D. A. Dobra, prošbu spaŭniajem. spahadajem Wam u Wašaj biadzie.

Ŭ. S. Wykarystajem u nastupnych numaroch.

B. K. Wysyłać. čakajem na padpisku.

P. Z. Dziakujem. Prydzie čas i na Wašyja rukapisy.

Z. K. Dobra, pačakajem.

A. K. Užo wysłany.

Na „Chr. D.” prysłali: I. S. — 2,30, A. S. — 1,20, I. Č. — 2,40, Ž. P. — 1,30, Ks. F. Č. — 3,00, St. K. — 0,60, T. K. — 2,00, N. K. — 0,60, O. S. — 0,60, M. R. — 1,20, Ŭ. Č. — 0,75, S. D. — 2,40, M. Ž. — 0,50, I. K. — 0,60, A. Š. — 1,50, Ks. N. N. — 50,00.

(d. b.)

Žarty.

Ŭ kramie.

— Ci hetyja portki mocnyja? Bo wiedajecie, šmat siadzieć prychođzicca.

— O, u hetych portkach možna adsiadzieć uwieš kodeks karny.

Aščadny.

— Ach, Moryc, biažy pa dochtara, bo ja ŭmiraju.

— Dyk našto biehy pa dochtara, kali ty užo umiraješ? škada hrašej.

Pišučy ŭ „Chr. Dumku”, pišycie wyrazna swajo imia, prožwišča, poštu, miesca.

„Chr. Dumka” wychodzić: 5 i 20 kožnaha miesiaca. Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paŭhoda — 1 zł. 20 hr., na try miesiacy — 60 hr. Cana asobnaha numaru — 10 hrašoŭ. Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kolehija: Ks. Dr. I. Rešeć, Wincuk Adwažny, Ks. Ad. Stankiewič, W. Jermalkowič. Adkazny redaktar KS. AD. STANKIEWIČ. × časapis wychodzić z dazwolu duchoŭnaj ulady. × Wydawiec „BIELPRES”.

Bielaruskaja Drukarnia im. Fr. Škaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.